

RYGGPROBLEMATIKK HOS DACHSHUNDEN

Copyright Signe Aarskog, <http://potefaret.com/>
Potefaret kennel, 2008 -Revidert i 2010

En takk til veterinær og forsker Vibeke Frøkjær Jensen og Øyvind Stigen, som har korrekturlest” henholdsvis den første og denne reviderte utgaven.

Artikkelens innhold:

** Litt om sammenhengen mellom Dvergveksten, skiveforkalkninger og prolaps, samt om arvbarhet.*

** Hvordan ser du at hunden har fått prolaps?*

** Hva kan du som Dachshund eier gjøre for å forebygge at din hund skal få problemer?*

** Hva kan du gjøre hvis hunden har fått prolaps?*

** Hva kan vi oppdrettere gjøre?*

LITT OM SAMMENHENGEN MELLOM DVERGVEKSTEN, SKIVEFORKALKNINGER OG PROLAPS, SAMT OM ARVBARHET

Dachs'en har en arvelig medfødt skjelettsykdom som kalles Chondrodystrofisk dvergvekst. Denne dvergveksten er årsaken til at den ser ut som den gjør, med korte ben på en normalt lang kropp. Denne dvergveksten ser ut til å disponere for en typen skiveprolaps som kalles type 1 prolaps (se nedenfor). Dachsen viser også en større risiko for denne prolapsformen enn andre Chondrodystrofiske raser. (Olav Nørgaard, 1997)

Ryggens mellomvirvelskiver består av en bløt kjerne omkranset av en struktur som blir kalt «den fibrøse ringen». Når den myke massen i skiven forkalkes, øker trykket på den fibrøse ringen rundt. Den fibrøse ringen vil ved type 1 prolaps, sprekke i øverste delen slik at masse siver inn i ryggmargskanalen som ligger over. Prolapset er da et faktum. Øyvind Stigen skriver i Hund, avl og helse (1991) at denne prolaps formen beregnes til å opptre hos 19% av dachshundene. Det betyr at ca 1 av 5 hunder må regne med å få et slikt, større eller mindre, prolaps i løpet av livet. En god del av disse prolapsene blir antakelig aldri oppdaget av eier.

Sammenhengen mellom degenererede/forkalkede skiver i ryggen og prolaps har vært kjent helt siden 1952-53 (Hansen og Hoerlein).

* -Dyrlege Olav Nørgaard gjorde en undersøkelse på midten av 90 tallet som viser en meget høy grad av heritabilitet i forhold til skiveprolaps på korthåret dachshund. ("Hunden" 1997)

* -Vibeke Frøkjær Jensen (2000) har gjort studier som viser at det også er en meget høy grad av arvelighet i forhold til funn av skiveforkalkninger hos Dachshund ved 2 års alder.

* -Sarah Beck (2006) har videre gjennomført et oppfølgende studie på hundene i Vibeke Frøkjærs prosjekt. I dette studiet bekreftes sammenhengen mellom skiveforkalkninger/ degenerering i rygg hos dachsen ved 2 års alderen og prolaps som oppstår senere i livet. Hunder med mange forkalkninger viser seg å være atskillig mer utsatt for prolaps enn hunder med få eller ingen.

Dette betyr at det er forkalkningene i ryggen vi bør fokusere på. Her vet vi at foreldre med mange skiveforkalkninger, statistisk sett, vil gi sitt avkom flere forkalkninger enn avkom etter foreldre med få eller ingen. Det betyr at vi også har en retningsviser i forhold til hva vi faktisk kan gjøre for å redusere antallet prolaps i framtiden.

Hvor utbredt er skiveforkalkninger i Dachshund populasjonen pr. dag? Rundt 80% av de Danske Dachshundene har skiveforkalkninger i ryggen. Hvor mange forkalkninger den enkelte hund har er svært varierende. (Se Dansk Gravhundeklubs liste på nett). Øyvind Stigens prosjekt kan tyde på at prosentandelen ligger noe lavere her i Norge.

HVORDAN SER DU AT HUNDEN HAR FÅTT PROLAPS?

Denne typen prolaps som er beskrevet ovenfor, rammer hunden over kort tid. Det vil si timer eller få dager. Symptomene er altså akutte. Symptomene kan variere fra lettere ryggsmertes og ustøhet til fullstendig lammelse (Øyvind Stigen)

Ved prolaps i nakkeområdet, bruker hunden å få sterke nakkesmerter, bevege seg med stiv gange, senket hode og vil helst ikke røre nakken. Ved prolaps i overgangen bryst/lend, vil hunden som regel krumme ryggen. Den vil ikke hoppe eller springe, og den reagerer gjerne med smerte ved berøring av rygg (Ole Frykman og Susanne Åkerblom). Ved lettere prolaps kan det hende du bare merker at hunden kvier seg for å hoppe opp i sofaen. Ved alvorligere prolaps i bryst/lend området, vil den enten bli sjanglete og ustø eller helt lam i bakparten.

HVA KAN DU SOM DACHSHUND EIER GJØRE FOR Å FOREBYGGE AT DIN HUND SKAL FÅ PROBLEMER?

Dessverre er det ikke så mye vi kan gjøre for å forebygge prolaps hos de hundene som allerede har mange forkalkede skiver.

Men unngå i alle fall overvekt og sørg for jevn, sunn og riktig mosjon!

Det har vært en del snakk om dachsen bør få gå i trapper. I forhold til dette er det gjort studier som tyder på at moderat frigåing i trapper hos de fleste Dachshunder, virker forebyggende i forhold til prolaps. Men for de hundene

som har sterke forkalkninger er det en risiko (Back talk, 2001).

Når den bløte massen inne i skiven forkalkes øker, som skrevet overfor, trykket på den fibrøse ringen rundt. I tillegg vil ringen bli "sprøere" med årene. Dette tilsier at uvørn mosjon som gir «støt» på mellomvirvelskiven vil kunne framskynde eller forsterke et prolaps.

Hvis du rygggrøntger din hund mellom 2 og 3 1/2 års alder, så vil du vite litt mer om risikoen for din hund. Du vil da også til en viss grad, kunne ta hensyn til dette når du tilrettelegger mosjon for hunden. Gå inn på Dachshundklubbens nettside. Der finner du liste over veterinærer og klinikker som rygggrøntger etter Stigens anvisninger. Røntger du din hund, vil du også være til hjelp for oppdrettere som arbeider mot redusert risiko for prolaps i framtiden.

HVA BØR DU GJØRE HVIS HUNDEN HAR FÅTT PROLAPS?

Du må først og fremst kontakte dyrlegen og holde hunden i ro til dyrlegen sier noe annet. Behandlingen ved skiveprolaps er medisinsk eller kirurgisk.

(Øyvind Stigen)

Det blir også anbefalt strengt burleie i 14 dagers tid for å forebygge at mer masse skal sive ut og forverre tilstanden. Det kan i så fall føre til store skader på nervene som løper gjennom ryggmargen.

Etter burleieperioden skal hunden trenes forsiktig opp igjen.

HVA KAN VI OPPDRETTERE GJØRE?

Vi vet nå at problemene er arvelig og at vi etter all sannsynlighet, kan begrense disse helseproblemene ved forholdsvis enkle avlstiltak.

Hva gjør vi så videre?

De mest ivrige vil kanskje foreslå at vi, bare avler på de 20 % av hundene som ikke har forkalkninger i ryggen - eller en noe høyere prosentandel, som det ser ut til at vi har i Norge. De som driver med avl vet at dette ikke er noen god løsning. Da vil avls populasjonen bli såpass begrenset at hundene blir i for nær slekt med hverandre. I slike situasjoner oppstår det lett nye store problemer. Det gjelder å "holde tunga beint i munnen". Astrid Indrebø skriver i bl.a (Genetik, avl og oppdrett) at en bør bruke den beste halvdelen av populasjonen i avl. I.o.m at dachsen består av mye mer enn rygg, kunne vi f.eks. konsentrere oss om den 70-75% andelen av hundene med færrest

skiveforkalkninger. Hadde vi satt i gang et landsomfattende avlsprogram hvor vi utelukker de 25-30% med flest slike forkalkninger, så vil dette allerede etter få generasjoner, kunne gi landet en sterkere og sunnere Dachshund rase. Da ville vi ligge tett opp til danskenes tiltak i forhold til problematikken.

Jeg for min del ser ingen grunn til at vi her i Norge skal sitte på gjerdet og vente på hva vårt naboland får ut av sitt avlsprogram. Dette gjelder våre hunder! Jo før vi handler, dess tidligere vil vi kunne høste resultater.

Det er min overbevisning at de aller fleste oppdretterne gjør så godt de kan på hvert sitt vis. I forhold til dette problemet, må vi dra lasset sammen hvis vi skal redusere hyppigheten av prolaps i framtida.

SÅ GJENSTÅR DA SPØRSMÅLENE:

-Er vi norske Dachs oppdrettere modne for å ta fatt i problemet, og røntge våre hunder som skal brukes i avl?

-Er vi klare for å støtte opp om avlstiltak med et felles mål for øye: -å skaffe neste generasjoner dachshunder et bedre "ryggliv" ?

Til slutt et lite utdrag fra Vibeke Frøkjær Jensen's svar til et læserbrev "Gravhunden" Januar 2003):

- Vi VED, at forkalkninger er et fuldstændigt sikkert tegn på, at disken er meget nedbrudt, og at der dermed er stor risiko for udvikling af diskprolaps.*
- Vi VED, at der kan forekomme diskprolaps, uden at hunden bliver lammet - og at mange diskusprolaps er derfor bliver overset (f.eks. hvis prolapsen sidder i de aller bagerste lændehvirvler).*
- Vi VED, at risikoen, for at hunden bliver lammet, er meget stor, hvis prolapsen sker i området mellem tiende brysthvirvel og fjerde lændehvirvel.*
- Vi VED, at jo flere disk, der er nedbrudt, og jo mere nedbrudt den enkelte disk er, desto større er risikoen for diskprolaps*
- Vi VED at antallet af forkalkninger er arveligt..."*

Kilder:

-Genetik, avl og oppdrett, red. Astrid Indrebø, Norsk kennel Klub, 1999

-Hund, Avl og helse, Smådyrpraktiserende veterinærers forening, Terje Fjell, Øyvind Stigen, 1991.

-Diskusprolaps hos gravhunde, DKK's medlemsblad "Hunden" nr 5/1997, Olav Nørgaard og Helle Friis Proschowsky.

- Back talk, European and American studies of intervertebral disc disease, DCA Newsletter, December, 2001

-Diskdegeneration och Diskbråck. Av Vet.Ole Frykman och Vet.Susanne Åkerblom, www.taxklubben.org

-"Gravhunden" Januar 2003, Vibeke Frøkjær Jensen's svar til Hanne V. Frederiksen's læserbrev

-"Gravhunden" 6-2006, Gitte Mølkjær jensen, Endnu et skridt fremad. Nyt

dyrlægespeciale bekræfter Vibeke Frøkjær Jensens resultater og dermed også grundlaget for Dansk Gravhundeklubs Rygprogram.

-Disk-degenerasjon hos gravhund. Et klinisk. Radiologisk follow-up studie, Sarah Beck, 2006, Forlag: Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Institut for Mindre Husdyrs Sygdomme, Røntgen, Veterinært speciale 27 ECTS points

-Hansen H. J., 1952: A pathological-anatomical study on disc degeneration in the dog.

-Hoerlein B. F. 1953: intervertebral disc protrusion in the dog. I: Incidence and pathologic lesions.)